

КОМУНІСТИ ПЕРЕТВОРЮВАЛИ ЦЕРКВИ НА В'ЯЗНИЦІ (Спогади вірного УАПЦ)

Я - син українського селянина. Одержавши невелику освіту, вже з свого юнацтва, в 1907 році, пішов працювати на залізницю, здобуваючи собі власною працею засоби для прожиття. На залізниці я працював 23 роки, працював сумлінно і жив собі спокійно з родиною, віддаючи найбільше своїх почуттів і уваги своїй рідній Українській Автокефальній Православній Церкві.

Але недовго прийшлося мені жити спокійно. В 1923 р., коли московські большевики почали відчувати себе господарями в Україні і заходилися опанувати не тільки майном, але й душами людей, то мені в цьому 1923 р. залізничний комісар запропонував вступити до їхньої комуністичної партії. Через те, що я не співчував комуністам і особливо був настановлений проти їх антирелігійної пропаганди, я категорично відхилив таку пропозицію залізничного комісара, що була зовсім несумісною з моїм сумлінням і релігійною свідомістю. Внаслідок цієї моєї відмови, яку розглядали як демонстративну, мене негайно звільнили з посади. І хоч в скорому часі я знову влаштувався на залізниці на працю на іншу посаду,— але після того мене цькували і переслідували різними способами протягом сімох років, аж до 1930 року.

В лютому 1930 р. мене заарештувало ГПУ і кинуло до свого льоху. Там мене тримали біля двох місяців, щодня допитуючи під різними загрозами й тортурами. Потім мене випустили під розписку, щоб я нікому не розповідав про те, як вони зі мною поводитися. Літо 1930 р. я прожив ніби-то на волі, але під постійною загрозою нового арешту.

І справді, зимою 1931 р. ГПУ мене знову заарештувало. Так само ГПУ тримало мене в своєму льосі і протягом двох місяців все допитувало й мучило, особливо чіпляючися до моєї релігійної діяльності в складі Української Автокефальної Православної Церкви, розглядаючи її як політичну контрреволюцію проти советської влади. Я тримався твердо. Тоді агенти ГПУ не давали мені спати протягом десятиох діб. Вони довели мене до такого знеможеного стану, що я, щоб скінчилися ці мої нестерпні муки, нарешті підписав те звинувачення, що його написав слідчий, примушуючи мене його підписати.

Після того ГПУ ухвалило ув'язнити мене за ст. 54 п. 10 (контрреволюційна агітація) до північних таборів у район Котлас-Архангельськ, де я й пробув на важких примусових лісорозробках 6 років.

Коротко про мої в'язничні спогади. З слідчого льоху ГПУ мене перевели до тюрми, де посадили в камеру, розраховану на 25 чоловік, а в ній вже сиділо 140, Тіснота і спека в цій камері були неймовірні. Кожної ночі з цієї камери забирали на розстріл по 1-2 чоловіки, але вранці на місце розстріляних у нашу камеру кидали нових в'язнів. Під впливом таких переживань, траплялися випадки, що в'язні тут же у камері накладали на себе руки, не витримуючи фізичних і психічних тортур.

Потім з цієї тюрми в Дніпропетровському мене перевезли етапом до Харкова. Там у маленьку камеру, в якій не було не тільки ліжок, а навіть соломи для спання, нас напхали 80 чоловік. Через два тижні з цієї тюрми одібрали 400 в'язнів — в тому числі й мене — і перевели до концтабору в Харкові, де примушували нас щодня виконувати тяжку працю під озброєною вартою по добудові будинку та в'язниці спеціального призначення ГПУ. Таким чином, ми, в'язні, будували нову в'язницю для самих себе і інших, нам подібних.

Після закінчення будови цієї в'язниці, на Різдво 25 грудня 1931 р., нас відправили етапом з Харкова до Архангельської області на примусові праці по рубці лісу. Тут нас примістили у лісі в бараку, зовсім непридатному до життя. Але й цей барак у лісі ми вважали для себе значно кращою долею, ніж було б потрапити до самого Архангельську, до в'язниці — церкви, в якій було влаштовано переходовий кацет в'язнів і засланих. З цієї церкви, за час її використання як в'язниці, було вивезено на цвинтар біля 30000 трупів, що загинули від виснаження голодом й холодом.

Наша праця у лісі була дуже тяжка. Норма виробітку при ручній, зовсім не механізованій праці — 6 кубічних складометрів на чоловіка. В разі виконання цієї норми і догодження наглядачеві,— в'язень одержував 600 грамів хліба до звичайної баланди. При невиконанні норм або при незадоволенні наглядача — в'язень одержував 400 грамів. Тим же, кого карали, видавали тільки по 200 грамів хліба на день.

За кілька днів ми довідалися, що советському в'язневі хворіти зовсім не можна, бо ті, хто заявив себе хворим, були відправлені справді до лікарні, але звідти з них ніхто вже не повернувся.

Перебуваючи на примусових працях в советських концтаборах, я бачив у них в'язнів з усіх націй, що населяють СРСР. Але при тому спостеріг, що найменшу частину складали росіяни. Напевно це тому, що ця нація проявила себе найпокірливішою до рабовласницької комуністичної влади. Найбільше ж серед в'язнів було українців і народів Кавказу і Середньої Азії.

Слава Богу, що він допоміг мені пережити цю советську каторгу. Коли я повернувся додому, то мені не дозволили жити ні в моєму рідному місті Дніпропетровському, ні по всіх інших великих містах СРСР, бо я був

підозрілий для советської влади і далі весь час перебував під наглядом НКВД.

І. П. Матюшенко

*“Злочин”, упорядник Петро Кардаш
Мельбурн, Австралія 2003
Видавництво “Фортуна”
Ст. 60-61*